

Sygn. akt XVII Ka 547/16

WYROK

W IMIENIU RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w Wydziale XVII Karnym-Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Jarosław Komorowski

Protokolant: st. prot. sąd Karolina Tomiak

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej Poznań-Nowe Miasto w Poznaniu A. S.

po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2016 r.

sprawy **M. M. (1) (M.)**

oskarżonego o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 16 listopada 2015 r. – sygn. akt III K 554/15

I. utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. Ł. M. (Ł. M.) kwotę 516,60 zł (w tym 23% należnego podatku VAT) tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu oskarżonego M. M. (1) w postępowaniu odwoławczym;

III. zwalnia oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, w tym nie wymierza mu opłaty za II instancję.

Jarosław Komorowski

UZASADNIENIE

Oskarżony M. M. (1) stanął przed Sądem Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu pod zarzutem popełnienia występku z art. 286 § 1 k.k. Wyrokiem wydanym w dniu 16 listopada 2015 r. w sprawie o sygnaturze akt III K 554/15 Sąd Rejonowy uznał M. M. (1) za winnego popełnienia zarzuconego mu przestępstwa, przy przyjęciu jednak, iż stanowi ono wypadek mniejszej wagi określony w art. 286 § 3 k.k. i wymierzył mu za nie karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności. Nadto na podstawie 624 § 1 k.p.k. oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U.1983.49.223 ze zm.) Sąd I instancji zwolnił oskarżonego od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych i nie wymierzył mu opłaty. Na podstawie zaś § 19 i § 14 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2002.163.1348 ze zm.) zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz adw. Ł. M. kwotę 516,60 zł brutto tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu.

Apelację od powyższego orzeczenia w zakresie rozstrzygnięcia o karze wywiódł obrońca oskarżonego, zarzucając wyrokowi Sądu Rejonowego obrazę prawa materialnego, tj. art. 58 § 1 k.k. poprzez zastosowanie wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności w sytuacji, gdy orzeczenie kary nieizolacyjnej byłoby wystarczające dla osiągnięcia wobec

w/wym. celów kary. Uwzględniając powyższe, skarżący wniósł o zmianę wyroku Sądu meriti poprzez wymierzenie M. M. (1) kary grzywny w wysokości 100 (stu) stawek dziennych przy ustaleniu jednej stawki na kwotę 10 (dziesięciu) zł w miejsce wymierzonej kary pozbawienia wolności, a ewentualnie o zastosowanie kary jednego roku ograniczenia wolności polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 (dwudziestu) godzin miesięcznie. Nadto apelujący wniósł o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego okazała się bezzasadna.

Na wstępie należy podkreślić, iż przepis art. 58 k.k. nie powinien być przyjmowany jako samoistna norma oznaczania kar, ale jako kierunkowe wskazówki wymiaru kary, które należy stosować wraz z innymi podobnymi dyrektywami. Obligatoryjność brzmienia tego przepisu nie uchyła uznania sędziowskiego (art. 53 § 1 k.k.), a jest tylko zabiegiem redakcyjnym ustawodawcy, wyrażającym założenia przyjętego systemu wartości (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 12 października 2000 r., sygn. akt II AKa 168/00).

Przytoczony w apelacji art. 58 § 1 k.k. formułuje jedynie zalecenia co do wymiaru kary. W cytowanym przepisie zaleca się unikanie orzekania kary pozbawienia wolności w przypadkach zagrożeń alternatywnych. Kara pozbawienia wolności powinna być zastosowana tylko wtedy, gdy inna kara lub inny środek karny nie może spełnić celów kary. Brzmienie § 1 art. 58 k.k. zostało ustalone ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2015.396). Przepis ten w wersji obowiązującej do dnia 30 czerwca 2015 r. kładł nacisk na stosowanie kary pozbawienia wolności przede wszystkim z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Ta okoliczność została obecnie wyeliminowana, a w cyt. artykule skoncentrowano się na zaleceniu unikania orzeczenia kary pozbawienia wolności w ogóle. Ustawodawca łączy dążenie do ograniczenia skazań z warunkowym zawieszeniem kary pozbawienia wolności z nadzieją, że w ten sposób ulegnie zwiększeniu rola kary ograniczenia wolności i grzywny.

Z formalnego punktu widzenia, Sąd I instancji władny był orzec wobec oskarżonego karę rodzajowo łagodniejszą, tj. karę grzywny albo też karę ograniczenia wolności. Zastosowanie kary grzywny byłoby jednak nieracjonalne, gdyż okoliczności sprawy wskazują, że oskarżony tej grzywny nie byłby w stanie uiścić. Co prawda z dniem 1 lipca 2015 r. uchylony został § 2 art. 58 k.k., który określał przesłanki negatywne dla orzekania kary grzywny, ale brak posiadania środków przez oskarżonego wskazuje, że sam wniosek apelującego o orzeczenie tejże kary nie ma pokrycia w faktach, co trafnie wytknął już Sąd Rejonowy (k. 171-172 akt sprawy). Nie należy również tracić z pola widzenia faktu, że kara grzywny jest karą najłagodniejszą spośród wszystkich wymienionych w Kodeksie karnym sankcji. Rodzi się więc pytanie, czy oskarżony zasłużył na takie potraktowanie. Odpowiedź może być tylko negatywna. Sąd Okręgowy dostrzega co prawda podniesione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku okoliczności łagodzące dla M. M. (1) jak przyznanie się do winy oraz naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem. Faktów tych nie można jednak przejawskrawiać, zwłaszcza gdy zestawia się je z okolicznościami obciążającymi.

W realiach niniejszej sprawy sięgnięcie przez Sąd Rejonowy do kary rodzajowo łagodniejszej niż przewidzianej w sankcji za przypisane oskarżonemu przestępstwo rzuciłoby łagodnym jego potraktowaniem, a co za tym idzie powodowałoby, że tak orzeczona kara nie spełniałaby wszystkich dyrektyw kary z art. 53 § 1 k.k., a w szczególności w zakresie prewencji indywidualnej i generalnej. Przede wszystkim apelujący precenienia powołane przez siebie okoliczności o charakterze łagodzącym. Sąd Okręgowy nie neguje pozytywnej wartości dla oceny sylwetki oskarżonego, jaką jest przyznanie się do zarzucanego czynu, ale nie może tego aspektu oderwać od analizy sposobu życia podsądnego przed popełnieniem przestępstwa. Lektura karty karnej M. M. (1) wskazuje, że był on już wielokrotnie karany za przestępstwa, z czego większość skazań dotyczyła czynów określonych w art. 286 § 1 i 3 k.k. Okoliczności te pokazują wręcz na brak trwałych możliwości wyciągnięcia pozytywnych wniosków ze swoich negatywnych doświadczeń życiowych, ale też unaoczniają, że kary rodzajowo łagodniejsze niż bezwzględne pozbawienie wolności jakie przecież wobec oskarżonego przy uprzednich skazaniach wymierzano, nie są w stanie powstrzymać go przed wchodzeniem w

konflikt z prawem (k. 200-202 akt sprawy). Zdaniem Sądu Okręgowego również kara ograniczenia wolności, a tym bardziej kara grzywny nie są w stanie spełnić swojej roli.

Według Sądu Odwoławczego okoliczności popełnienia przestępstwa, stopień zawinienia jak i cele wychowawcze, które należy osiągnąć w stosunku do oskarżonego, przemawiają za potrzebą wymierzenia mu kary pozbawienia wolności w rozmiarze trzech miesięcy. Po stronie M. M. (1) istnieją co prawda okoliczności łagodzące przywołane przez Sąd Rejonowy, które nakazują jednak miarkowanie kary w sposób zbliżony do dolnej granicy ustawowego zagrożenia, aczkolwiek w najsurowszym, alternatywnym wariancie sankcji karnej określonej w przepisie art. 286 § 3 k.k.. Kara trzech miesięcy pozbawienia wolności przy uwzględnieniu faktu wielokrotnej karalności oskarżonego nie może być mimo wszystko uznana za rażąco surową sankcją.

Przechodząc do omówienia zarzutu nieuwzględnienia przez Sąd meriti wysokości szkody oraz decyzji M. M. (1) o wyjeździe za granicę do pracy jako okoliczności łagodzących, wskazać należy, że kwestii tym również nie można nadawać zbyt wielkiego znaczenia przy wymiarze kary. Na chwilę obecną zamiar podjęcia pracy jest tylko jego deklaracją. Oczywiście jest to, że wysokość uzyskanej przez oskarżonego pożyczki (400 zł) nie była duża. Apelujący zestawiając wysokość szkody spowodowanej popełnionym przestępstwem ze sprawami wykroczeniowymi, wydaje się nie dostrzegać, że to, co jest wystarczające przy karaniu sprawców wykroczeń, nie musi być wystarczające w przypadkach odpowiedzialności sprawców przestępstw. Błędne jest przy tym zapatrywanie skarżącego, iż oskarżony wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 19 marca 2014 r. w sprawie o sygn. akt VI K 1862/13 niejako został już ukarany za wykorzystanie dowodu osobistego W. M. do wyludzenia pożyczek. Przedmiotowe orzeczenie dotyczyło innych przestępstw. Należy mieć także na uwadze, że gdyby obecnie rozpatrywany czyn oskarżonego został objęty aktem oskarżenia w sprawie o sygn. akt VI K 1862/13, to wówczas orzeczona kara też najprawdopodobniej byłaby surowsza. Przyjęcie punktu widzenia apelującego spowodowałoby złudne przeświadczenie M. M. (1) o bezkarności, co z kolei byłoby trudne do zaakceptowania w odbiorze społecznym, gdyż kara ma spełniać również funkcję prewencji ogólnej.

Uwzględniając wszystkie powyższe rozważania oraz fakt, iż Sąd Okręgowy nie znalazł okoliczności, które powinien brać pod uwagę z urzędu, co pozwałoby na wyrokowanie poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów zawartych w apelacjach, orzeczono jak na wstępie.

Na podstawie § 14 ust. 2 pkt 4 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2002.163.1348 ze zm.) Sąd Okręgowy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. Ł. M. kwotę 516,60 zł tytułem kosztów nieopłaconej obrony udzielonej oskarżonemu M. M. (1) z urzędu w postępowaniu odwoławczym (pkt II wyroku). Postępowanie odwoławcze toczyło się co prawda w 2016 r., ale apelacja została wniesiona jeszcze w roku 2015. Zatem stosownie do dyspozycji § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2015.1801) należało zastosować przepisy dotychczasowe, tj. powyżej wskazane rozporządzenie z 2002 r.

Sąd Odwoławczy na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.1983.49.223 ze zm.) zwolnił oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, w tym od uiszczenia opłaty za drugą instancję, uznając, iż względy słuszności przemawiają za powyższym, skoro oskarżony odbywa obecnie karę pozbawienia wolności i nie posiada żadnych stałych dochodów (pkt III wyroku).

Jarosław Komorowski